

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

8 noiembrie 2016*

„Trimitere preliminară — Mediu — Directiva 92/43/CEE — Conservarea habitatelor naturale — Articolul 6 alineatul (3) — Convenția de la Aarhus — Participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu — Articolele 6 și 9 — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene — Articolul 47 — Dreptul la protecție jurisdicțională efectivă — Proiect de instalare a unei împrejurări — Situl protejat Strážovské vrchy — Procedură administrativă de autorizare — Organizație de protecție a mediului — Cerere prin care se urmărește obținerea calității de parte în procedură — Respingere — Cale de atac jurisdicțională”

În cauza C-243/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovace, Slovacia), prin decizia din 14 aprilie 2015, primită de Curte la 27 mai 2015, în procedura

Lesoochranské zoskupenie VLK

împotriva

Obvodný úrad Trenčín,

cu participarea:

Biely potok a.s.,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Tizzano, vicepreședinte, domnii L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça și E. Juhász, doamnele M. Berger și A. Prechal (raportor), domnii M. Vilaras și E. Regan, președinți de cameră, domnii A. Rosas, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Jarašiūnas și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 aprilie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Lesoochranské zoskupenie VLK, de I. Rajtáková, advokátka;

* Limba de procedură: slovacă.

— pentru guvernul slovac, de B. Ricziová și de M. Kianička, în calitate de agenți;
— pentru Comisia Europeană, de A. Tokár și de L. Pignataro-Nolin, în calitate de agenți,
după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 30 iunie 2016,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și a articolului 9 din Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 și aprobată în numele Comunității Europene prin Decizia 2005/370/CE a Consiliului din 17 februarie 2005 (JO 2005, L 124, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 201, denumită în continuare „Convenția de la Aarhus”).
- 2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între Lesoochranárske zoskupenie VLK (Asociația pentru protecția pădurilor VLK, denumită în continuare „LZ”), organizație de protecție a mediului constituită în conformitate cu dreptul slovac, pe de o parte, și Obvodný úrad Trenčín (Autoritatea districtuală din Trenčín, Slovacia), pe de altă parte, în legătură cu cererea acestei organizații de a i se recunoaște calitatea de parte în procedura administrativă privind o cerere de autorizare a unui proiect de instalare a unor împrejmuiri în vederea extinderii unui parc cu vânat pe un sit protejat.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Articolul 2 din Convenția de la Aarhus, intitulat „Definiții”, prevede la punctele 4 și 5:

„4. «Public» înseamnă una sau mai multe persoane fizice sau juridice și, în conformitate cu legislația sau practica națională, asociațiile, organizațiile sau grupurile de astfel de persoane.

5. «Public interesat» înseamnă publicul afectat sau care poate fi afectat sau care are un interes în luarea deciziilor din domeniul mediului; în sensul prezentei definiții, organizațiile neguvernamentale care promovează protecția mediului și care respectă toate cerințele în conformitate cu legislația internă sunt considerate ca fiind interesate.”
- 4 Articolul 6 din convenția menționată, intitulat „Participarea publicului la decizii privind activități specifice”, prevede:

„(1) Fiecare parte:

[...]

(b) aplică, de asemenea, în conformitate cu dreptul intern, dispozițiile prezentului articol în cazul deciziilor privind activitățile propuse care nu figurează în anexa I și care pot avea un impact semnificativ asupra mediului. În acest sens, părțile stabilesc dacă o astfel de activitate propusă intră sub incidența acestor dispoziții și

[...]

(2) Publicul interesat este informat, fie printr-o notificare publică, fie individual, după caz, într-o etapă incipientă a procedurii de luare a deciziei privind mediul, în timp util și într-un mod corespunzător și eficient [...]

[...]

(3) Procedurile de participare a publicului cuprind termene rezonabile pentru fiecare etapă, fiind prevăzut timp suficient pentru informarea publicului în conformitate cu alineatul (2) menționat anterior și pentru pregătirea și participarea efectivă a publicului la luarea deciziilor privind mediul.

(4) Fiecare parte prevede participarea publicului din etapa incipientă a procesului, în momentul în care toate opțiunile și soluțiile sunt posibile, iar publicul poate avea o influență reală.

(5) Fiecare parte ar trebui, după caz, să încurajeze pe oricine intenționează să depună o cerere de autorizare pentru a identifica publicul interesat, să inițieze discuții și să furnizeze informații privind obiectul cererii lor înainte de depunerea acestora.

(6) Fiecare parte cere autorităților publice competente să asigure pentru publicul interesat, gratuit, la cerere, în cazul în care așa prevede legislația internă, și de îndată ce sunt disponibile, acces în vederea examinării tuturor informațiilor relevante pentru luarea deciziilor prevăzute la prezentul articol care sunt disponibile în cursul procedurii de participare a publicului, fără a aduce atingere dreptului părților de a refuza dezvăluirea anumitor informații în conformitate cu articolul 4 alineatele (3) și (4). [...]

[...]

(7) Procedurile de participare a publicului permit publicului să prezinte, în scris sau, după caz, în cadrul unei audieri publice sau a unei anchete publice efectuate cu solicitantul, orice observații, informații, analize sau opinii pe care le consideră relevante pentru activitatea propusă.

[...]”

5 Articolul 9 din aceeași convenție, intitulat „Accesul la justiție”, prevede la alineatele (2)-(4):

„(2) Fiecare parte, în cadrul legislației interne proprii, se asigură că membrii publicului interesat:

(a) care prezintă un interes suficient sau

(b) care mențin încălcarea unui drept, în cazul în care legea procedurală administrativă a unei părți prevede acest lucru ca o precondiție,

au acces la o cale de atac în fața unei instanțe judiciare și/sau a unui alt organism independent și imparțial stabilit prin lege pentru a contesta legalitatea de fond și de procedură a oricărei decizii, acțiuni sau omiteri care intră sub incidența dispozițiilor articolului 6 și, în cazul în care se prevede acest lucru în legislația internă și fără a aduce atingere alineatului (3) menționat în continuare, a altor dispoziții relevante ale prezentei convenții.

Ceea ce constituie un interes suficient și încălcarea unui drept se stabilește în conformitate cu prevederile legislației interne și în conformitate cu obiectivul de a acorda publicului interesat acces larg la justiție în cadrul sferei de aplicare a prezentei convenții. În acest sens, interesul oricărei organizații neguvernamentale care îndeplinește dispozițiile prevăzute la articolul 2 alineatul (5) este considerat suficient în sensul literei (a) menționate anterior. De asemenea, astfel de organizații sunt considerate ca având drepturi la care se poate aduce atingere în sensul literei (b) menționate anterior.

Dispozițiile prezentului alineat (2) nu exclud posibilitatea unei căi de atac preliminară în fața unei autorități administrative și nu aduc atingere obligației de epuizare a căilor de atac administrative înainte de a face apel la căile de atac judiciare, în cazul în care există o astfel de dispoziție în legislația internă.

(3) În plus față de căile de atac prevăzute la alineatele (1) și (2) și fără a le aduce atingere, fiecare parte se asigură că, în cazul în care îndeplinesc criteriile prevăzute de legislația internă proprie, în cazul în care acestea există, membrii publicului au acces la proceduri administrative sau judiciare pentru a contesta acțiuni și omiteri ale persoanelor fizice și ale autorităților publice care contravin dispozițiilor legislației interne proprii privind mediul.

(4) În plus față de alineatul (1) și fără a-i aduce atingere, procedurile prevăzute la alineatele (1), (2) și (3) prevăd căi de atac adecvate și eficiente, inclusiv prin măsuri provizorii, după caz, și sunt oneste, echitabile, oportune și nu exagerat de costisitoare. Deciziile luate în conformitate cu prezentul articol sunt pronunțate sau consemnate în scris. Hotărârile judecătorești și ale altor organisme, după caz, sunt puse la dispoziția publicului.”

Dreptul Uniunii

- 6 Articolul 2 alineatul (2) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 (JO 2006, L 363, p. 368, Ediție specială, 15/vol. 18, p. 147) (denumită în continuare „Directiva 92/43”), prevede:

„În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.”

- 7 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 92/43 prevede:

„Se instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective.

Sistemul Natura 2000 va include arii speciale de protejare clasificate de statele membre în temeiul Directivei 79/409/CEE [a Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 1979, L 103, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 77)].”

- 8 Articolul 4 din Directiva 92/43 prevede:

„(1) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 1) și a informațiilor științifice pertinente, fiecare stat membru propune o listă de situri de pe teritoriul său, indicând, pentru fiecare dintre ele, tipurile de habitate naturale din anexa I și speciile indigene din anexa II adăpostite de respectivul sit. [...]

Lista este transmisă Comisiei în termen de trei ani de la notificarea prezentei directive, însoțită de informații despre fiecare sit. [...]

(2) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 2) și, atât în cadrul fiecăreia dintre cele nouă regiuni biogeografice prevăzute la articolul 1 litera (c) punctul (iii), cât și al ansamblului teritoriului prevăzut la articolul 2 alineatul (1), Comisia stabilește, prin acord cu fiecare stat membru, un proiect de listă a

siturilor de importanță comunitară, pornind de la listele întocmite de statele membre și punându-le în evidență pe acelea care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

[...]

Comisia adoptă, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21, lista siturilor selectate ca situri de importanță comunitară, cu evidențierea celor care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

[...]

(4) După adoptarea unui sit de importanță comunitară în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (2), statul membru respectiv desemnează situl ca arie specială de conservare cât mai curând posibil [...]

(5) De îndată ce este inclus în lista menționată la alineatul (2) paragraful al treilea, orice sit este supus dispozițiilor articolului 6 alineatele (2), (3) și (4)."

9 Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 prevede:

„Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, per se sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.”

10 Articolul 7 din această directivă prevede:

„Obligațiile care decurg din articolul 6 alineatele (2), (3) și (4) din prezenta directivă înlocuiesc orice obligații rezultând de la articolul 4 alineatul (4) prima teză din Directiva [79/409] în ceea ce privește ariile clasificate în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din prezenta directivă sau recunoscute în mod similar în conformitate cu articolul 4 alineatul (2), începând cu data punerii în aplicare a prezentei directive sau cu data clasificării sau recunoașterii de către statul membru în conformitate cu Directiva [79/409], dacă aceasta din urmă are loc după prima.”

Dreptul slovac

11 Articolul 13 alineatul 2 din zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (Legea nr. 543/2002 privind protecția naturii și a peisajului) prevede:

„Pentru teritoriile în privința cărora este prevăzut un al doilea grad de conservare, este obligatorie autorizația organului de protecție a naturii pentru:

[...]

d) constituirea de împrejurimi dincolo de limitele zonei construibile a unei localități, cu excepția împrejurimilor pepinierelor, a livezilor și a viilor.

[...]”

12 Potrivit articolului 82 alineatul 3 din această lege:

„[...] [D]oar solicitantul este parte la procedura de acordare a unei autorizații sau a unei derogări, cu excepția cazului când legea prevede altfel. [...] Orice asociație cu personalitate juridică care activează de cel puțin un an pentru protecția naturii și a peisajului [...] și care notifică în scris participarea sa la procedură cel târziu în cele șapte zile care urmează notificării menționate la alineatul 7 constituie o persoană interesată.”

13 Dispoziția menționată, în versiunea modificată în vigoare de la 1 decembrie 2011, are următorul cuprins:

„Doar solicitantul este parte în procedura de acordare a unei autorizații sau a unei derogări, cu excepția cazului în care legea nu dispune altfel. [...] Asociațiile cu personalitate juridică al căror obiect principal este, timp de cel puțin un an, protecția mediului [...] și care au solicitat în prealabil să participe la procedură [...], sunt părți la procedură [...] în cazul în care și-au confirmat interesul de a fi părți în scris sau pe cale electronică la începutul procedurii administrative; declarația trebuie transmisă autorității competente pentru protecția naturii în termenul care a fost stabilit în acest sens de autoritatea în discuție și care a fost comunicat în același timp cu informațiile privind deschiderea procedurii ca procedură care poate să afecteze natura și spații naturale protejate de prezenta lege [...]”

14 Articolul 14 din Správny poriadok (Codul de procedură administrativă), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„(1) Este parte la procedură persoana cu privire la ale cărei drepturi, interese legitime sau obligații poartă procedura sau ale cărei drepturi, interese legitime sau obligații pot fi direct afectate prin decizie; este, de asemenea, parte la procedură persoana care susține că drepturile, interesele legitime sau obligațiile sale pot fi direct afectate de decizie, iar aceasta până la proba contrară.

(2) Este parte la procedură și persoana căreia i se recunoaște acest statut prin lege specială.”

15 Conform articolului 15bis alineatul (2) din Codul de procedură administrativă, o „persoană participantă” beneficiază de dreptul de a fi informată de inițierea unei proceduri administrative, de a avea acces la dosarele prezentate de părțile la procedura administrativă, de a participa la ședințele și la inspecțiile la fața locului, precum și de a prezenta elemente de probă și alte elemente în temeiul cărora va fi adoptată decizia.

16 Articolul 250 (b) alineatele (2) și (3) din Občiansky súdny poriadok (Codul de procedură civilă), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„(2) În cazul în care reclamantul susține că decizia unui organ administrativ nu i-a fost notificată, deși ar fi trebuit să fie considerată parte la procedură, instanța judecătorească verifică realitatea acestei afirmații și obligă organul administrativ să îi notifice acelei părți decizia administrativă și, în funcție de circumstanțe, dispune suspendarea executării acesteia. Hotărârea instanței este obligatorie pentru organul administrativ. După ce a efectuat notificarea, organul administrativ transmite dosarul instanței în vederea pronunțării asupra acțiunii. În cazul în care, în cadrul procedurii administrative, după ce s-a dat curs dispoziției instanței de notificare a deciziei administrative, se formulează o cale de atac în cadrul procedurii administrative, organul administrativ informează fără întârziere instanța cu privire la aceasta.

(3) Instanța procedează potrivit alineatului (2) numai dacă de la data adoptării deciziei nenotifycate reclamantului nu a trecut mai mult de trei ani.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 17 La data de 28 aprilie 2004, Republica Slovacă a informat Comisia Europeană în legătură cu clasificarea sitului Strážovské vrchy (Munții Strážov, Slovacia), cu o suprafață totală de aproximativ 59 000 de hectare, ca arie de protecție specială în temeiul Directivei 79/409, pentru a asigura conservarea și reproducerea anumitor specii de păsări de interes european precum șoimul călător (*falco peregrinus*).
- 18 În plus, prin Decizia 2008/218/CE a Comisiei din 25 ianuarie 2008 de adoptare, în temeiul Directivei 92/43, a unei prime liste actualizate a siturilor de importanță comunitară pentru regiunea biogeografică alpină (JO 2008, L 77, p. 106), o parte din situl respectiv, de o suprafață de aproximativ 29 000 de hectare, a fost înscrisă pe lista siturilor de importanță comunitară.
- 19 La data de 18 noiembrie 2008, LZ a fost informată în legătură cu inițierea de către Autoritatea districtuală din Trenčín a unei proceduri administrative cu privire la o cerere, formulată de Biely potok a.s., având ca obiect autorizarea unui proiect privind instalarea unei împrejmuiri în vederea extinderii unei rezervații pentru creșterea cerbilor pe parcele situate în situl protejat Strážovské vrchy.
- 20 Ulterior, LZ a contactat această autoritate, care i-a comunicat procesul-verbal al procedurii orale, precum și documentele pregătitoare ale deciziei de acordare a autorizației solicitate.
- 21 Având în vedere aceste elemente, LZ a solicitat suspendarea procedurii administrative invocând elemente care ar exclude acordarea unei autorizații. În această privință, ea s-a întemeiat pe anumite elemente care figurau în observațiile Štátna ochrana prírody – Správa CHKO (Oficiul public de protecție a naturii – Serviciul ariei naturale protejate, Slovacia), prezentate la 3 decembrie 2008.
- 22 Printr-o decizie din 23 aprilie 2009, Autoritatea districtuală din Trenčín a respins cererea LZ de a i se recunoaște calitatea de parte în procedura administrativă de autorizare, pentru motivul că legislația aplicabilă recunoștea asociațiilor cu personalitate juridică precum LZ doar calitatea de „persoană interesată”, iar nu pe cea de „parte în procedură”.
- 23 Plângerea administrativă ierarhică formulată de LZ împotriva acestei decizii a fost respinsă de Krajský úrad životného prostredia v Trenčíne (Autoritatea regională de mediu din Trenčín, Slovacia) pentru același motiv, printr-o decizie din 1 iunie 2009, devenită definitivă la 10 iunie 2009 (aceste două decizii, luate împreună, vor fi denumite în continuare „deciziile în discuție în litigiul principal”).
- 24 Printr-o decizie de asemenea din 10 iunie 2009, devenită definitivă la 19 iunie 2009, Autoritatea districtuală din Trenčín a acordat autorizația solicitată de Biely potok.
- 25 La 11 iunie 2009, LZ a introdus o acțiune împotriva deciziilor în discuție în litigiul principal la Krajský súd v Trenčíne (Curtea regională din Trenčín, Slovacia), prin care urmărea obținerea calității de parte în procedura administrativă în temeiul, printre altele, al articolului 9 alineatul (3) din Convenția de la Aarhus.
- 26 Această instanță, după ce a suspendat judecarea cauzei până la pronunțarea de către Curte a Hotărârii din 8 martie 2011, Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), a anulat, prin hotărârea din 23 august 2011, deciziile în discuție în litigiul principal, întemeindu-se, printre altele, pe această hotărâre.
- 27 Prin hotărârea din 26 ianuarie 2012, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovacie, Slovacia) a anulat hotărârea din 23 august 2011 a Krajský súd v Trenčíne (Curtea regională din Trenčín) și a trimis cauza spre rejudecare la acesta din urmă.

- 28 Din decizia menționată din 26 ianuarie 2012 reiese, pe de o parte, că, în temeiul dispozițiilor slovace de procedură civilă, ulterior încheierii definitive, pe fond, a unei proceduri administrative, intervenite, în speță, în urma deciziei din 10 iunie 2009 a Autorității districtuale din Trenčín prin care s-a admis cererea de autorizare, nu mai trebuie efectuat un control judiciar autonom al deciziei prin care se refuză calitatea de parte în procedura administrativă având în vedere că, întrucât drepturile procedurale pe care le conferă această calitate pot fi exercitate doar în ipoteza în care procedura este pendinte, persoana care solicită respectiva calitate nu se mai poate prevala de aceasta odată ce procedura menționată este definitiv încheiată pe fond.
- 29 Pe de altă parte, în cazul în care, într-o astfel de situație, procedura judiciară privind acordarea unei astfel de calități trebuie să fie încheiată, persoanei în cauză trebuie să i se facă cunoscută posibilitatea de a reclama calitatea de parte în procedură prin introducerea unei acțiuni în calitate de „parte omisă” în temeiul articolului 250 (b) alineatul 2 din Codul de procedură civilă, o astfel de acțiune trebuind însă să fie introdusă în termenul legal de trei ani prevăzut la articolul 250 (b) alineatul (3) din acest cod.
- 30 Printr-o hotărâre din 12 septembrie 2012, Krajský súd v Trenčíne (Curtea regională din Trenčín) a anulat, a doua oară, deciziile în discuție în litigiul principal.
- 31 Potrivit acestei instanțe, decizia de autorizare din 10 iunie 2009 a Autorității districtuale din Trenčín a fost luată în mod prematur având în vedere că, în cursul procedurii administrative având ca obiect cererea de autorizare, procedura jurisdicțională privind cererea de obținere a calității de parte în această procedură administrativă nu era încă definitiv încheiată. Instanța menționată apreciază că, până la această încheiere definitivă, procedura privind cererea de autorizare ar fi trebuit să fie suspendată.
- 32 Prin hotărârea din 28 februarie 2013, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovacie) a anulat hotărârea din 12 septembrie 2012 a Krajský súd v Trenčíne (Curtea regională din Trenčín) în esență pentru aceleași motive precum cele din hotărârea sa din 26 ianuarie 2012.
- 33 Printr-o hotărâre din 23 noiembrie 2013, Krajský súd v Trenčíne (Curtea regională din Trenčín) a respins cererea de acordare a calității de parte în procedură solicitată de LZ și a considerat că nu trebuia să îi facă cunoscută acesteia posibilitatea de a solicita calitatea de parte în procedură prin introducerea unei acțiuni în calitate de „parte omisă” în temeiul articolului 250 (b) alineatul (2) din Codul de procedură civilă, având în vedere că, între timp, termenul de trei ani de la articolul 250 (b) alineatul (3) din acest cod expirase.
- 34 Sesizată de LZ cu o acțiune împotriva acestei hotărâri din 23 noiembrie 2013, instanța de trimitere apreciază că, ținând seama de Hotărârea din 8 martie 2011, Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), se ridică, în esență, problema dacă, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, care privește drepturi pe care justițiabilii le au în temeiul dreptului Uniunii, în special în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, dreptul fundamental la o protecție jurisdicțională efectivă consacrat de articolul 47 din cartă, precum și obiectivul de a asigura un nivel ridicat de protecție a mediului pe care îl vizează atât această directivă, cât și articolul 9 din Convenția de la Aarhus au fost respectate.
- 35 Instanța de trimitere apreciază, în această privință, că s-ar putea considera că dreptul național procedural trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, procedura administrativă privind acordarea unei autorizații nu poate fi continuată și nici, așadar, încheiată definitiv atât timp cât nu a fost adoptată o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la cererea de recunoaștere a calității de parte în această procedură administrativă.
- 36 Astfel, într-o asemenea situație, continuarea procedurii administrative privind cererea de autorizare ar putea fi contrară principiului contradictorialității în măsura în care doar solicitantul autorizației este parte la această procedură și nu poate fi exclus ca, în lipsa participării la procedura menționată a unor

organizații de protecție a mediului precum LZ, să nu fie invocate, nici luate în considerare argumente care vizează protecția mediului, astfel încât obiectivul fundamental al unei asemenea proceduri, și anume acela de a asigura un nivel ridicat de protecție a mediului, să nu fie atins.

37 În schimb, s-ar putea considera, de asemenea, că continuarea procedurii administrative privind cererea de autorizare, chiar în cazul în care procedura jurisdicțională privind o cerere de acordare a calității de parte în procedură este pendinte, permite o soluționare deosebit de rapidă a respectivei cereri de autorizare. În cazul în care această procedură administrativă nu putea fi continuată fără să se fi statuat definitiv cu privire la acțiunile jurisdicționale privind obținerea acestei calități, solicitantul autorizației ar putea reproșa organelor administrative un tratament inechitabil.

38 În aceste condiții, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Curtea Supremă a Republicii Slovace) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul unei pretinse încălcări a dreptului la un nivel înalt de protecție a mediului, care a fost instituit, în ceea ce privește Uniunea Europeană, în principal prin Directiva 92/43, prin aceea că ea contribuie, printre altele, la obținerea opiniei publice cu privire la un proiect care poate afecta în mod semnificativ anumite arii speciale de conservare cuprinse în rețeaua ecologică europeană denumită NATURA 2000, dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, consacrat la articolul 47 din cartă, și dreptul pe care îl invocă reclamanta, în calitatea sa de asociație fără scop lucrativ care își desfășoară activitatea în domeniul protecției mediului la nivel național, în temeiul articolului 9 din Convenția de la Aarhus și în limitele indicate în Hotărârea din 8 martie 2011, Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), pot fi aplicate în mod echitabil atunci când instanța națională încheie o procedură privind controlul legalității unei decizii prin care nu se recunoaște statutul de parte într-o procedură administrativă referitoare la acordarea unei autorizații, precum în speță, și îndrumă reclamanta să introducă o cale de atac în calitate de parte omisă în procedura administrativă respectivă?”

Cu privire la întrebarea preliminară

39 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 47 din cartă coroborat cu articolul 9 din Convenția de la Aarhus trebuie interpretat în sensul că se opune, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, unei interpretări a normelor de drept procedural național potrivit căreia o cale de atac împotriva unei decizii prin care se refuză unei organizații de protecție a mediului calitatea de parte la o procedură administrativă de autorizare a unui proiect care trebuie să fie realizat pe un sit protejat în temeiul Directivei 92/43 nu trebuie în mod necesar să fie examinată în timpul derulării acestei proceduri, care poate fi încheiată definitiv înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive cu privire la calitatea de parte, și este respinsă automat din momentul în care acest proiect este autorizat, obligând astfel organizația respectivă să introducă o cale de atac de un alt tip pentru a obține această calitate și pentru a supune unui control jurisdicțional respectarea de către autoritățile naționale competente a obligațiilor lor care decurg din articolul 6 alineatul (3) din această directivă.

40 În litigiul principal, LZ, o organizație de protecție a mediului, solicită, pe cale judiciară, acordarea calității de parte la o procedură administrativă de autorizare pentru a putea invoca, în cadrul unei căi de atac jurisdicționale, drepturi întemeiate pe dreptul Uniunii în domeniul mediului, în măsura în care această organizație consideră că decizia de autorizare a proiectului examinat, întrucât trebuie să fie realizat pe un sit protejat în temeiul Directivei 92/43 drept arie de protecție specială sau sit de importanță comunitară, a fost luată cu nerespectarea obligațiilor care revin autorităților naționale în temeiul articolului 6 alineatul (3) din această directivă.

- 41 În această privință, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că, în temeiul normelor dreptului național procedural aplicabil, o organizație de protecție a mediului precum LZ poate contesta, pe cale judiciară, o decizie care poate fi contrară articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, printre altele, în cadrul unei căi de atac îndreptate împotriva deciziei de autorizare ulterioare, doar dacă acestei organizații i s-a recunoscut mai întâi în mod formal calitatea de parte în procedura respectivă, în speță procedura de autorizare a unui proiect care trebuie să fie realizat pe un sit protejat.
- 42 Trebuie amintit, mai întâi, că, în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, o evaluare corespunzătoare a efectelor potențiale ale unui plan sau ale unui proiect asupra sitului în cauză presupune că, înainte de aprobarea acestuia, trebuie identificate, făcând apel la cele mai relevante cunoștințe științifice în materie, toate aspectele acestui plan sau proiect care ar putea, *per se* sau împreună cu alte planuri sau proiecte, să afecteze obiectivele de conservare a sitului respectiv. Autoritățile naționale competente autorizează desfășurarea unei activități în cadrul sitului protejat numai după ce constată că activitatea respectivă este lipsită de efecte negative asupra integrității sitului menționat. Astfel se întâmplă în cazul în care nu există nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific cu privire la absența unor asemenea efecte (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, C-404/09, EU:C:2011:768, punctul 99, precum și Hotărârea din 14 ianuarie 2016, Grüne Liga Sachsen și alții, C-399/14, EU:C:2016:10, punctele 49 și 50).
- 43 Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 participă astfel la realizarea obiectivului pe care îl urmăresc măsurile luate în temeiul acestei directive, care, potrivit articolului 2 alineatul (2) din aceasta, constă în asigurarea menținerii sau a readucerii la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță pentru Uniune, și a obiectivului mai general al aceleiași directive, care este garantarea unui nivel ridicat de protecție a mediului în ceea ce privește siturile protejate în temeiul acesteia.
- 44 Or, ar fi incompatibil cu efectul obligatoriu pe care articolul 288 TFUE îl atribuie unei directive să se excludă, în principiu, posibilitatea ca obligațiile pe care aceasta le impune să fie invocate de persoane interesate. Efectul util al Directivei 92/43, precum și finalitatea acesteia, amintită la punctul precedent din prezenta hotărâre, impun ca particularii să se poată prevala de aceasta în justiție și ca instanțele naționale să poată lua în considerare directiva menționată ca element al dreptului Uniunii în scopul, printre altele, de a controla dacă autoritatea națională care a acordat o autorizație privind un plan sau un proiect a respectat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatul (3) din directiva menționată, amintite la punctul 42 din prezenta hotărâre, și dacă aceasta s-a încadrat astfel în limitele marjei de apreciere acordate autorităților naționale competente prin această dispoziție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, punctele 66 și 69).
- 45 În plus, articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 prevede că autoritățile naționale competente, înainte de a aproba un proiect sau un plan precum cel menționat de această dispoziție, trebuie, eventual, să consulte opinia publică. Dispoziția respectivă trebuie interpretată coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din Convenția de la Aarhus, care face parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii.
- 46 Această din urmă dispoziție prevede că dispozițiile articolului 6 din Convenția de la Aarhus în materie de participare a publicului la deciziile privind activități specifice se aplică în cazul adoptării unei decizii privind activități propuse, care nu figurează în anexa I la această convenție, care pot avea un impact semnificativ asupra mediului. După cum reiese din cuprinsul respectivului articol 6 alineatele (3), (4) și (7), acesta conferă publicului, printre altele, dreptul de a participa „[efectiv] [...] la luarea deciziilor privind mediul” prin prezentarea „în scris sau, după caz, în cadrul unei audieri publice sau a unei anchete publice efectuate cu solicitantul, orice observații, informații, analize sau opinii pe care le

consideră relevante pentru activitatea propusă”. Această participare trebuie să înceapă „din etapa incipientă a procesului, în momentul în care toate opțiunile și soluțiile sunt posibile, iar publicul poate avea o influență reală”.

- 47 În litigiul principal, LZ, despre care nu se contestă că îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 2 alineatul (5) din Convenția de la Aarhus pentru a intra în sfera noțiunii „public interesat” în sensul acestei dispoziții, este inclusă, de asemenea, în sfera noțiunii mai largi „public” în sensul dispozițiilor articolului 6 din această convenție. În plus, deși, după cum a subliniat, de asemenea, avocatul general la punctul 65 din concluzii, proiectul de instalare a unei împrejurări într-un sit protejat, în discuție în litigiul principal, nu intră în sfera activităților enumerate în anexa I la Convenția de la Aarhus, faptul că autoritățile naționale competente au decis să inițieze o procedură de autorizare a acestui proiect în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 permite, totuși, să se considere că aceste autorități au apreciat necesar să evalueze importanța impactului proiectului menționat asupra mediului, în sensul articolului 6 alineatul (1) litera (b) din Convenția de la Aarhus.
- 48 Desigur, această din urmă dispoziție precizează că aplicarea articolului 6 din Convenția de la Aarhus este reglementată de dreptul intern al părții contractante în cauză. Cu toate acestea, precizarea menționată trebuie să fie înțeleasă în sensul că se raportează doar la modalitățile participării publicului explicate de acest articol 6, fără a pune în discuție dreptul de participare pe care articolul menționat îl conferă unei organizații de protecție a mediului precum LZ.
- 49 Rezultă că o organizație de protecție a mediului care, precum LZ, îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 2 alineatul (5) din Convenția de la Aarhus beneficiază, în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din această convenție, de un drept de a participa, în sensul precizat la punctul 46 din prezenta hotărâre, la o procedură de adoptare a unei decizii privind o cerere de autorizare a unui plan sau a unui proiect care poate avea un impact semnificativ asupra mediului în măsura în care, în cadrul acestei proceduri, trebuie să fie luată una dintre deciziile prevăzute la articolul 6 alineatul (3) din directiva menționată.
- 50 În continuare, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, revine instanțelor din statele membre, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, atribuția de a asigura protecția jurisdicțională a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii. Articolul 19 alineatul (1) TUE impune, pe de altă parte, statelor membre obligația de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii (Hotărârea din 19 noiembrie 2014, ClientEarth, C-404/13, EU:C:2014:2382, punctul 52). În ceea ce privește deciziile administrative luate în cadrul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, această obligație decurge, de asemenea, din articolul 47 din cartă.
- 51 Astfel, domeniul de aplicare al acestui articol din cartă, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, conform căruia dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii, această dispoziție confirmând jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații (a se vedea în special Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punctul 23, precum și jurisprudența citată).
- 52 Or, în cazul în care un stat membru stabilește norme de drept procedural aplicabile căilor de atac având ca obiect exercitarea drepturilor pe care articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din Convenția de la Aarhus le conferă unei organizații de protecție a mediului, pentru ca decizii ale autorităților naționale competente să fie controlate din punctul de vedere al obligațiilor care le revin în temeiul respectivelor dispoziții, acest stat membru pune în aplicare obligații care decurg din dispozițiile menționate și trebuie să se considere, așadar, că pune în aplicare dreptul Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă.

- 53 În aceste condiții, trebuie să se constate că Curtea este competentă să răspundă la cererea de decizie preliminară în măsura în care aceasta are ca obiect articolul 47 din cartă.
- 54 Dreptul la o cale de atac efectivă și la o instanță judecătorească imparțială care figurează la articolul 47 menționat cuprinde, printre altele, dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești.
- 55 În ceea ce privește dreptul la o cale de atac efectivă, trebuie subliniat că articolul 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus conferă dreptul la o cale de atac organizațiilor de protecție a mediului care îndeplinesc cerințele menționate la articolul 2 alineatul (5) din această convenție, situație în care se regăsește LZ, în măsura în care calea de atac este îndreptată împotriva unei decizii care intră în domeniul de aplicare al articolului 9 alineatul (2) menționat.
- 56 Or, deciziile luate de autoritățile naționale competente în cadrul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, indiferent că au ca obiect o cerere de participare la procedura de autorizare, aprecierea necesității unei evaluări de mediu a efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit protejat sau asupra caracterului adecvat al concluziilor deduse dintr-o astfel de evaluare în ceea ce privește riscurile proiectului sau ale planului respectiv pentru integritatea unui astfel de sit și indiferent că sunt autonome sau sunt integrate într-o decizie de autorizare, sunt decizii care intră în domeniul de aplicare al articolului 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus.
- 57 Astfel, după cum a subliniat, în esență, avocatul general la punctul 80 din concluzii, deciziile luate de autoritățile naționale care intră în domeniul de aplicare al articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, care nu au ca obiect o activitate enumerată în anexa I la Convenția de la Aarhus, sunt prevăzute la articolul 6 alineatul (1) litera (b) din această convenție și intră, așadar, în domeniul de aplicare al articolului 9 alineatul (2) din aceasta, în măsura în care aceste decizii implică faptul că autoritățile competente să aprecieze, anterior oricărei autorizări de activitate, dacă aceasta, în împrejurările speței, poate avea un impact semnificativ asupra mediului.
- 58 Or, din articolul 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus decurge că această dispoziție limitează marja de apreciere de care dispun statele membre în stabilirea modalităților căilor de atac care sunt prevăzute în cuprinsul acestuia, în sensul că aceasta are ca obiectiv acordarea unui „acces larg la justiție” publicului interesat, care include organizațiile de protecție a mediului care corespund cerințelor impuse la articolul 2 alineatul (5) din această convenție [a se vedea prin analogie, în ceea ce privește articolul 10a din Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO 1985, L 175, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 174), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003 (JO 2003, L 156, p. 17, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 8, denumită în continuare „Directiva 85/337”), care reia în termeni aproape identici articolul 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus, Hotărârea din 16 aprilie 2015, Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, punctul 39].
- 59 Astfel, aceste organizații trebuie să poată invoca în mod necesar în justiție normele din dreptul național care pun în aplicare legislația Uniunii în materie de mediu, precum și normele din dreptul Uniunii în materie de mediu care au efect direct (a se vedea prin analogie în ceea ce privește articolul 10a din Directiva 85/337, Hotărârea din 15 octombrie 2015, Comisia/Germania, C-137/14, EU:C:2015:683, punctul 92).
- 60 Printre drepturile pe care o astfel de organizație neguvernamentală trebuie să le poată invoca în cadrul unei căi de atac menționate la articolul 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus figurează normele de drept național care decurg din articolul 6 din Directiva 92/43 (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește articolul 10a din Directiva 85/337, Hotărârea din 12 mai 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, C-115/09, EU:C:2011:289, punctele 49 și 58).

- 61 În acest fel, o asemenea organizație trebuie să poată contesta, în cadrul unei astfel de căi de atac, nu doar decizia de a nu efectua o evaluare adecvată a efectelor planului sau proiectului examinat asupra sitului în cauză, ci și, eventual, evaluarea realizată în măsura în care ar fi afectată de vicii (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește articolul 10a din Directiva 85/337, Hotărârea din 7 noiembrie 2013, *Gemeinde Altrip și alții*, C-72/12, EU:C:2013:712, punctul 37).
- 62 În plus, trebuie subliniat că articolul 9 alineatul (4) din Convenția de la Aarhus impune ca procedurile menționate la articolul 9 alineatul (2) din aceasta să ofere „căi de atac adecvate și eficiente”.
- 63 Așadar, pentru a răspunde la întrebarea adresată de instanța de trimitere, trebuie să se examineze dacă articolul 47 din cartă coroborat cu articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus se opune, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, unei interpretări a normelor de drept procedural național din care decurge că o cale de atac jurisdicțională, introdusă de o organizație de protecție a mediului care îndeplinește cerințele impuse la articolul 2 alineatul (5) din această convenție, împotriva unei decizii prin care se i refuză calitatea de parte la o procedură administrativă de autorizare a unui proiect care trebuie să fie realizat pe un sit protejat în temeiul Directivei 92/43 nu trebuie în mod necesar să fie examinată în timpul derulării acestei proceduri care poate fi încheiată definitiv înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive cu privire la calitatea de parte și este respinsă automat din momentul în care acest proiect este autorizat, obligând astfel organizația respectivă să introducă o cale de atac de un alt tip pentru a obține această calitate și pentru a supune unui control jurisdicțional respectarea de către autoritățile naționale competente a obligațiilor lor care decurg din articolul 6 alineatul (3) din această directivă.
- 64 Deși, desigur, această examinare revine, în principiu, doar instanței de trimitere, nu este mai puțin adevărat că Curtea este competentă să deducă din dispozițiile dreptului Uniunii criteriile pe care instanța menționată poate sau trebuie să le aplice în cadrul acesteia. În plus, nimic nu împiedică o instanță națională să solicite Curții să se pronunțe cu privire la aplicarea dispozițiilor menționate în speță, sub rezerva însă ca, în lumina tuturor elementelor din dosarul de care dispune instanța națională menționată, aceasta să efectueze constatarea și aprecierea faptelor necesare în acest scop (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 decembrie 2015, *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, punctele 51 și 52).
- 65 Acestea fiind precizate, trebuie amintit că, în lipsa unei reglementări a Uniunii în materie, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a prevedea modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, statele membre având responsabilitatea de a asigura în fiecare caz o protecție efectivă a acestor drepturi și în special de a garanta respectarea dreptului la o cale de atac efectivă și la o instanță judecătorească imparțială, consacrat de articolul 47 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 martie 2011, *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09, EU:C:2011:125, punctul 47, precum și Hotărârea din 15 septembrie 2016, *Star Storage și alții*, C-439/14 și C-488/14, EU:C:2016:688, punctul 46).
- 66 În această privință, trebuie amintit că articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 instituie o procedură de control prealabil care se întemeiază pe un criteriu de autorizare strict, care, incluzând principiul precauției, permite prevenirea eficientă a efectelor negative asupra integrității siturilor protejate generate de planurile sau de proiectele vizate, având în vedere că obligă autoritățile naționale competente să refuze autorizarea unui plan sau a unui proiect în cazul în care persistă incertitudini cu privire la lipsa efectelor negative ale acestor planuri sau ale acestor proiecte asupra integrității unor astfel de situri (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 7 septembrie 2004, *Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, punctele 57 și 58, precum și Hotărârea din 14 ianuarie 2016, *Grüne Liga Sachsen și alții*, C-399/14, EU:C:2016:10, punctul 48).

- 67 Cu toate acestea, în litigiul principal, deși nu se contestă că LZ a putut să participe, într-o anumită măsură, la procedura de autorizare în calitate sa de „persoană interesată”, aspect care i-a permis, printre altele, să invoce, având în vedere observații prezentate de o autoritate de mediu, argumente care urmăreau să demonstreze că proiectul în discuție în litigiul principal este de natură să afecteze integritatea unui sit protejat, această calitate nu echivalează cu cea de „parte în procedură”.
- 68 În aceste condiții, interpretarea dreptului procedural național, contestată de LZ, potrivit căreia o cale de atac împotriva unei decizii administrative prin care se refuză calitatea de parte la o procedură de autorizare nu trebuie să fie examinată în mod necesar în timpul derulării acestei proceduri și este respinsă din oficiu din momentul acordării autorizației solicitate, nu permite să se garanteze unei organizații precum LZ o protecție jurisdicțională efectivă a diferitor prerogative inerente dreptului de participare al publicului, în sensul articolului 6 din Convenția de la Aarhus, astfel cum s-a precizat la punctul 46 din prezenta hotărâre.
- 69 Astfel, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că, în cazul în care ar fi fost acordată LZ, calitatea de „parte în procedură” i-ar fi permis să participe mai activ la procesul decizional dezvoltându-și mai mult și în mod mai pertinent argumentele privind riscurile afectării integrității sitului protejat de către proiectul avut în vedere, care ar fi trebuit, de altfel, să fie luate în considerare de autoritățile competente anterior autorizării și realizării acestui proiect.
- 70 În acest context, instanța de trimitere a subliniat, de altfel, că, în măsura în care doar solicitantul autorizației este deplin drept parte în procedură, nu poate fi exclus ca, în lipsa participării la procedura administrativă a unei organizații de protecție a mediului precum LZ ca parte în procedură, să nu fie invocate, nici luate în considerare argumente care vizează protecția mediului, astfel încât obiectivul fundamental al procedurii menționate la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, și anume acela de a asigura un nivel ridicat de protecție a mediului, să nu fie atins.
- 71 Pe de altă parte, trebuie subliniat că calitatea de „persoană interesată” care i-a fost recunoscută LZ în litigiul principal este insuficientă pentru a invoca, în cadrul unei căi de atac, argumentele prin care urmărește contestarea legalității deciziei de autorizare, având în vedere că, pentru a putea introduce o astfel de cale de atac, este necesară calitatea de „parte în procedură”.
- 72 În aceste condiții, trebuie să se constate că interpretarea dreptului procedural național, contestată de LZ, potrivit căreia introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii administrative prin care se refuză calitatea de parte într-o procedură de autorizare nu împiedică faptul ca aceasta din urmă să fie încheiată definitiv, iar respectiva cale de atac este respinsă din oficiu și în orice împrejurare din momentul în care autorizația în discuție este acordată, nu este de natură, având în vedere obiectivul care vizează asigurarea unui acces larg la justiție în materie de căi de atac împotriva deciziilor de mediu, să garanteze o protecție jurisdicțională efectivă a drepturilor pe care le conferă unei organizații de protecție a mediului articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din Convenția de la Aarhus, care urmărește prevenirea afectărilor specifice ale integrității siturilor protejate în temeiul acestei directive.
- 73 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 47 din cartă coroborat cu articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Aarhus, în măsura în care consacră dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă, în condiții care asigură un acces larg la justiție, a drepturilor conferite de dreptul Uniunii, în speță de articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din convenția menționată, unei organizații de protecție a mediului care îndeplinește cerințele impuse la articolul 2 alineatul (5) din această convenție, trebuie interpretat în sensul că se opune, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, unei interpretări a normelor de drept procedural național potrivit căreia o cale de atac împotriva unei decizii prin care se refuză unei astfel de organizații calitatea de parte la o procedură administrativă de autorizare a unui proiect care trebuie să fie realizat pe un sit protejat în temeiul acestei directive nu trebuie să fie examinată în mod necesar în timpul derulării acestei proceduri, care poate fi încheiată

definitiv înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive cu privire la calitatea de parte, și este respinsă automat din momentul în care acest proiect este autorizat, obligând astfel organizația respectivă să introducă o cale de atac de un alt tip pentru a obține această calitate și pentru a supune unui control jurisdicțional respectarea de către autoritățile naționale competente a obligațiilor lor care decurg din articolul 6 alineatul (3) din directiva menționată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- ⁷⁴ Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene coroborat cu articolul 9 alineatele (2) și (4) din Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 și aprobată în numele Comunității Europene prin Decizia 2005/370/CE a Consiliului din 17 februarie 2005, în măsura în care consacră dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă, în condiții care asigură un acces larg la justiție, a drepturilor conferite de dreptul Uniunii, în speță de articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006, coroborat cu articolul 6 alineatul (1) litera (b) din convenția menționată, unei organizații de protecție a mediului care îndeplinește cerințele impuse la articolul 2 alineatul (5) din această convenție, trebuie interpretat în sensul că se opune, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, unei interpretări a normelor de drept procedural național potrivit căreia o cale de atac împotriva unei decizii prin care se refuză unei astfel de organizații calitatea de parte la o procedură administrativă de autorizare a unui proiect care trebuie să fie realizat pe un sit protejat în temeiul Directivei 92/43, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105 nu trebuie să fie examinată în mod necesar în timpul derulării acestei proceduri, care poate fi încheiată definitiv înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive cu privire la calitatea de parte, și este respinsă automat din momentul în care acest proiect este autorizat, obligând astfel organizația respectivă să introducă o cale de atac de un alt tip pentru a obține această calitate și pentru a supune unui control jurisdicțional respectarea de către autoritățile naționale competente a obligațiilor lor care decurg din articolul 6 alineatul (3) din directiva menționată.

Semnături